

Пам'ять ХХІ сторіччя

Упорядники:

Войтанішек О. В., вчитель історії ,
заступник директора з виховної роботи
Новоіванівська СЗШ;

Аксініна І. В., вчитель української літератури,
директор школи
Новоіванівська СЗШ.

Художники – оформувлювачі:

*Абдуллаєва Марина, Войтанішек Дарина,
Гараган Ірина, Дерев'янка Юлія,
Прудников Олексій, Свіріда Анна,
Свіріда Марина,*
учні Новоіванівської СЗШ;

Художні керівники:

Войтанішек О. В. ,Кирик А. В.,
Кравченко Н. М., Пруднікова Н. В.,
Сарнова Н. В., вчителі Новоіванівської СЗШ

Книга охоплює період історії Великої вітчизняної війни (1941- 1945).
До неї увійшли матеріали зібрані і опрацьовані шкільною пошуковою
групою «Пам'ять», що складається з вчителів та учнів Новоіванівської СЗШ.
Книга містить змістовні історичні довідки , спогади людей ,які пережили
Велику Вітчизняну війну та дитячі ілюстрації.

Рекомендується використовувати на уроках історії, літератури та
тематичних виховних заходах.

**Видання приурочено 65 річниці Перемоги
у Великій Вітчизняній війні**

2010

Від упорядника

Войтанішек О. В.

Працюючи над створенням цієї книги ми переслідували в першу чергу мету персоналізувати війну. Хотілося, щоб діти зрозуміли, що

Велика Вітчизняна війна – це не якісь міфічні герої та битви. Що це звичайні, знайомі багатьом із них люди, яким притаманні всі людські якості : і страх і сміливість, і сила духу, і мужність.

Спілкуючись з цими людьми, беручи у них
ити и 'ю, перечитуючи спеціальну літературу діти зрозуміли, що Велика Перемога Великої Держави стала можлива завдяки щоденній праці, подвигам, жертвам звичайних людей.

**Дніпропетровська область
Юр'ївський район
Новоіванівська СЗШ**

**Матеріали для участі
у обласному проекті
«Пам'ять ХХІ століття»**

**Підготували
пошукова група
«Пам'ять»
Консультант
Войтанішек О. В.**

2010 рік

**Через віки, через безліч
літ,**

пам'ятайте!

**Про тих, хто не вернеться
вже на світ, пам'ятайте!**

**Не плачте, в горлі стогін
зім'явши.**

**Пам'яті всіх полеглих
будьте**

ви гідні завше!

Хлібом і піснею, смілим

дерзанням,

**Мрії досвітній, кожною
миттю, кожним диханням**

Будьте ви гідні

Пам'ять – нескінченна книга, в якій записано все: і життя людини, і життя країни. І сьогодні, через 60 років, жахливо ступати болючими стежками колишньої війни, яка розігралася на благословенній землі квітучого українського краю.

Війна – це сльози, невинна кров, руїна, горе. Війна – це смерть. Нагла смерть. У пеклі другої світової війни загинули мільйони людей. Загибель кожної людини – це мікроінфаркт Землі, Всесвіту.

Земля стомилася від війн і наглих смертей. У віках залишається великий подвиг народу, який зупинив чорну примару фашизму. Друга

світова втягнула в коловорот своїх подій 42 мільйонне населення України з першого ж дня. Чотири з половиною мільйони українців знаходилися в складі військових формувань різних держав-учасниць війни, з них близько чотирьох мільйонів у складі Радянської Армії. Відвагу і мужність проявили вони в боротьбі з фашистською

агресією. Два з половиною мільйони українських воїнів отримали відмічені радянськими бойовими нагородами. З них 2069 отримали звання Героя Радянського Союзу.

Немало українців було серед воєноначальників, командуючих армій і фронтів. Маршали:

С. Тимошенко, Р. Малиновський, А. Єрьоменко, П. Рибалко, С. Руденко, генерали: В. Герасименко, П. Жмаченко, О. Лучинський, К. Москаленко, І. Кириченко та інші.

Близько 50000 українців діяли в складі загонів, частин і об'єднань радянських партизан. Із них 96, в тому числі, партизанські командири – генерали С. Ковпак та А. Федоров, стали Героями Радянського Союзу. Близько 80000 бійців воювали в рядах УПА, яка висунула таких талановитих командирів Д. Маєвський, Р.

Шухевич, Р. Клячковський, В. Сидор, О. Гасин та інші. 120000 українців приймали участь у війні в складі польських і чехословацьких формувань, а також військ США, Канади і Франції.

За роки війни Україна втратила 8 мільйонів чоловік (19,1% населення). З цього числа: військових 2.5 мільйони, цивільних 5.5 мільйона чоловік. В той же час головні діючі сили другої світової – Німеччина та Росія втратили 6,5 і 6 мільйонів чоловік. Втрати під час війни відобразились і на демографічній ситуації України. Якщо у січні 1941 року у УСРР проживало 41,9 мільйони чоловік, то в кінці війни 27, 4 мільйони чоловік. Таким чином загальні втрати України в другій світовій війні склали 14, 5 мільйони чоловік.

Керівництво фашистської Німеччини велику увагу приділяло окупації України. Багатими природними ресурсами, продовольством, а особливо працьовитим народом, Україна мала цінним шматком для нахабних загарбників.

Важкий 1941 рік. Україна приймає підступний удар ворога. Героїчно оборонялися

прикордонники. Деякі прикордонні застави,

гарнізони, кількістю 40-50 чоловік, озброєні лише стрілецькою зброєю утримували рубежі оборони 2-3 дні, хоч гітлерівці планували захопити ці пункти за 15-30 хвилин бою.

В перші дні війни, 23-29 липня, радянські механізовані війська завдали могутнього контрудару по ворожих танкових військах в районі українських міст Дубно, Луцьк, Броди, Рівне. В результаті наступ на Київ фашистських полчищ було затримано.

Яскраві сторінки в літопис бойової слави вписали захисники Києва, Одеси, Севастополя. І хоч радянські війська понесли значні втрати в оборонних боях, тисячі бійців і командирів потрапили в полон, ворог також заплатив дорогу ціну. Героїчна оборона Києва та Одеси допомогла Радянській Армії зірвати фашистський план блискавичного наступу на Москву, Крим та Кавказ.

У Голосієвому під Києвом пролунав перший залп реактивної артилерії – легендарних «Катюш», - який викликав цілковиту розгубленість і паніку у ворога.

Мільйони синів і дочок України билися з ворогом у лавах Радянської Армії і Військово-Морського

Флоту. В 650 винищувальних батальйонах налічувалося 150 тисяч бійців. До народного ополчення вступило близько 1.3 мільйона чоловік.

Понад 2 мільйони брали участь у спорудженні оборонних укріплень. Тільки під Києвом працювало 500000 чоловік.

І земля українська, і люди стогнали підкованим чоботом фашистського звіра. Фашистські окупанти створили на території України понад 230 таборів і гетто.

Сотні тисяч військовополонених, жінок, дітей, старих, інвалідів стали в'язнями.

За часів окупації України в 1941-1944 роках гітлерівці вивезли на роботи у Німеччину 2,4 мільйони чоловік. У роки війни загинув кожний шостий житель України. Більш ніж 250 українських сіл було спалено итии ту ми дотла.

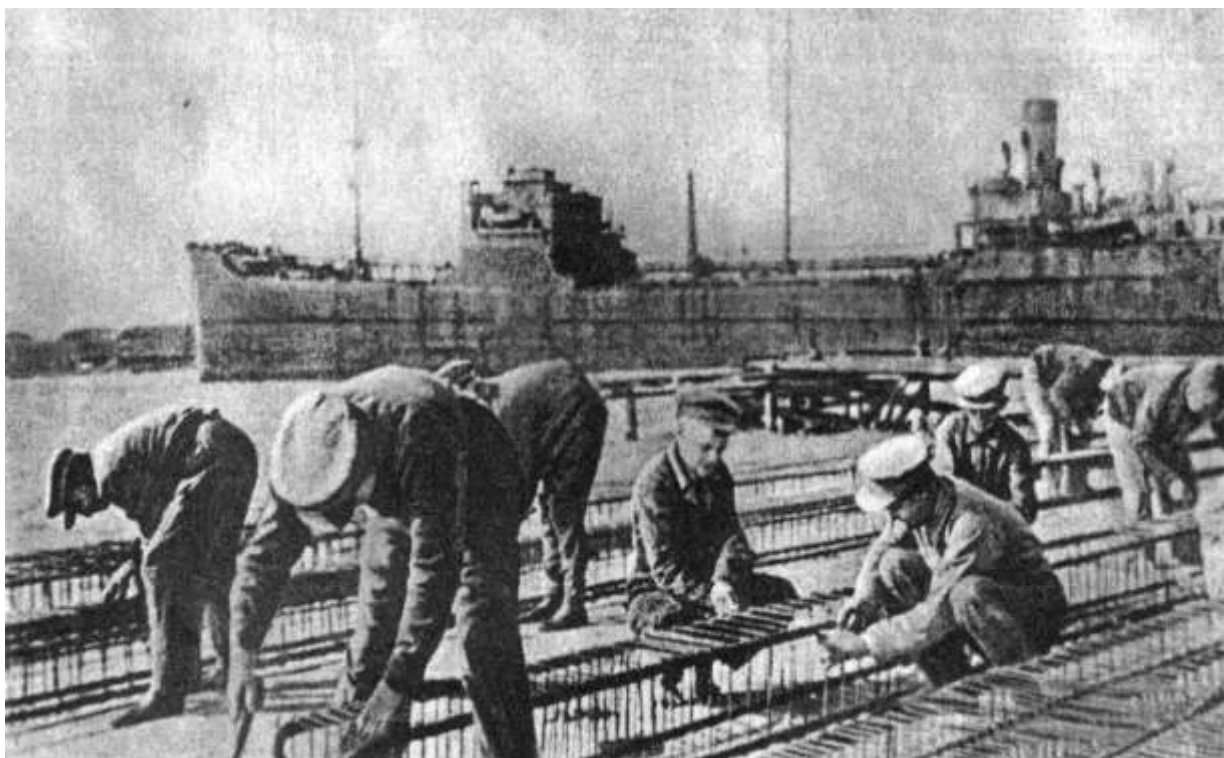
Визволення України тривало майже 2 роки. За неї вели жорстокі бої 10 фронтів, окрема Приморська армія, сили Чорноморського флоту, що становили майже половину особового складу і бойової техніки всієї діючої армії.

Воїни-українці ити визволителями народів Європи, вони штурмували Берлін, а українець Ф. М. Зінченко, Герой Радянського Союзу, командир 756 стрілецького полку був першим комендантом рейхстагу.

Гітлерівська Німеччина та її керівництво недооцінили Радянський Союз, його потенціал, його народ. Звичайно, жоден період історії не можна ідеалізувати, і вистояти і перемогти в такій страшній війні могло лише згуртоване суспільство об'єднане спільністю інтересів і мети, ті ж глибинні витoki патріотизму, що й на фронті народжували масовий трудовий героїзм радянських громадян, які працювали в тилу і забезпечували фронт усім необхідним для розгрому ворога.

В надзвичайно тяжких умовах на схід країни було реорганізовано основні стратегічно важливі промислові підприємства. В цьому проявилась і висока спроможність керівного ітии ту, вміння піднімати й організовувати людей на здійснення, здавалося б, нереальних завдань. На диво всього світу економіка всього СРСР ітии надзвичайно швидко перебудована на військовий лад. ітии проведена величезна робота щодо мобілізації всіх можливостей –

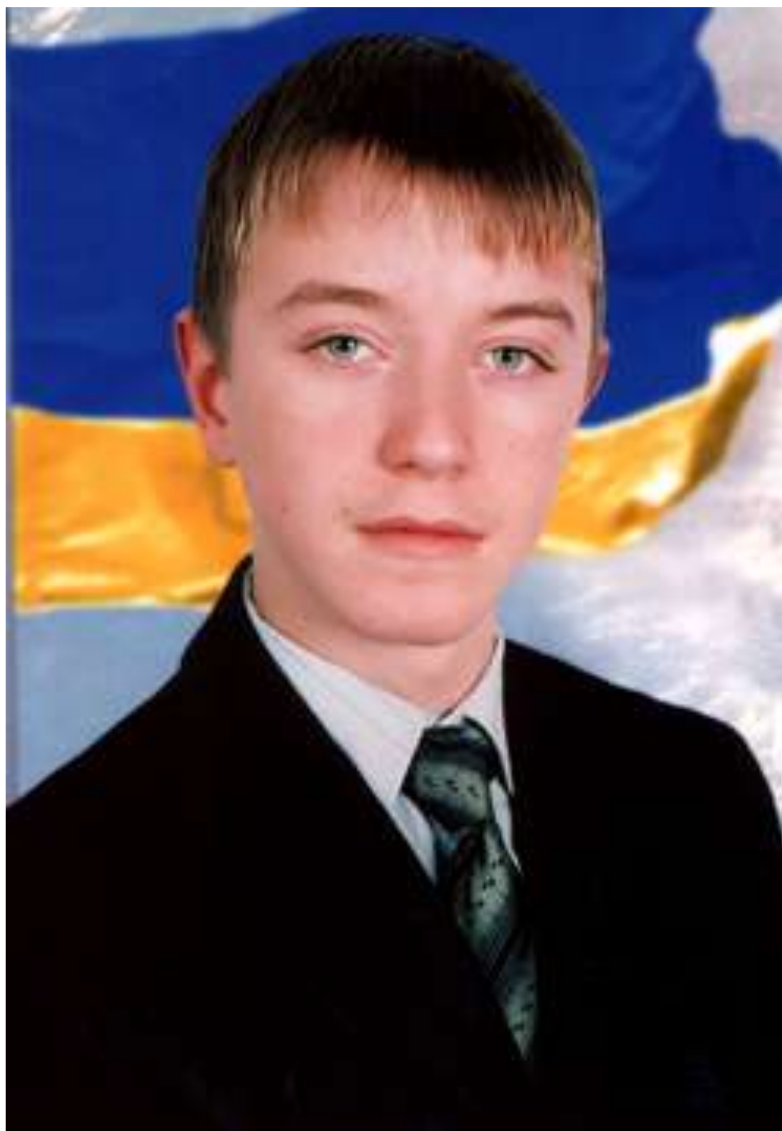
промисловості, сільського господарства, транспорту, будівництва, трудових ресурсів – для максимального збільшення обсягів випуску зброї, бойової техніки, забезпечення фронту і тилу продовольством. Не тільки вітчизняні, а західні історики погоджуються з тим, що в світовій історії не було держави, яка б могла одночасно вести війну і виконувати грандіозний план будівництва, швидкої відбудови спустошених ворогом територій, ліквідовувати наслідки війни у військовий час.

Все далі і далі відходять грізні роки Великої Вітчизняної війни, і ніколи незгасне пам'ять про всіх тих, хто, не задумуючись, віддав свої сили та своє життя в ім'я Свободи. Ніколи у наших серцях не повинна згасати пам'ять про людей близьких і зовсім невідомих, - тих, хто боронив свій отчий край.

Дорогою ціною заплатив український народ за участь у найстрашнішій за всю світову історію війні 1941-1945 років. Не щезнуть з пам'яті людської, не піде в забуття великий подвиг і велика трагедія нашого народу – його битва, його перемога над фашистами. Можна по-різному ставитись до великої вітчизняної війни, по-різному її називати, і ж хіба можна забути тих, хто віддав своє життя за щастя інших.

На долю ветеранів випало побувати в самих непекарських місцях: замерзати в окопах, йти на шалений ворожий вогонь, йти в атаку, ховати товаришів, і вони загоювали власні рани і знову йшли в атаку.

Нам випало щастя жити у мирний час, тому ніколи не повинна згасати пам'ять про ті бурхливі роки, про тих, хто пліч-о-пліч наближав цей День.

Війна - це

***Аксінін Вадим
учень 11 класу Новоіванівської СЗШ,
член пошукової групи «Пам'ять»***

Ж и т т я населення краю в роки війни

Трагічний ранок 22 червня 1941 року вмить розділив життя людей на дві частини - на мирне „довоєнне” та суворе „воєнне”. Зіткненням між собою двох тоталітарних систем розпочалася війна гігантських масштабів і небаченої жорстокості.

З перших днів війни населення Дніпропетровщини, як і всієї країни, піднялося на захист рідної землі. Вже 22-23 червня на всіх підприємствах, у закладах і установах відбулися масові збори та мітинги під патріотичними гаслами. Почався масовий добровільний вступ громадян до лав Червоної Армії та народного ополчення. На 10 липня до військкоматів надійшло 10 175 заяв із проханням зарахувати до армії, у тому числі 6 373 від чоловіків, решта - від жінок. Понад 6 17 жінок-домогосподарок стали до верстатів замість тих, хто пішов на фронт, 1 369 жінок сіли за кермо тракторів, 328 - комбайнів. У перші тижні війни в області був сформований корпус із 5 дивізій, котрий нараховував 50 тисяч бійців. З понад 100 тисяч осіб були створені загони народного ополчення. На початку липня було організовано 40 винищувальних батальйонів із чисельним складом у 6 641 осіб та 2 681 груп сприяння цим батальйонам, які налічували 29 104 особи.

У перші дні війни в області до лав Червоної армії влилося понад 14 тисяч комуністів та 80 тисяч комсомольців, причому значна частина з них пішла на фронт добровільно. У зв'язку з введенням інституту комісарів у Червоній Армії партійна організація направила на політроботу до військ 2 тисячі комуністів та комсомольців. За ініціативою трудящих Дніпропетровського заводу ім. В.І. Леніна робочі організували збір грошових заощаджень до фонду оборони. У лабораторіях Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту була створена запалююча суміш для боротьби з танками ворога. У котельно-зварювальному цеху ім. К. Лібкнехта цілодобово ремонтувалися танки, які доставлялися прямо з поля бою і знову прямували на передову після заварний пробоїн.

У складних умовах проходило збирання врожаю, робота три вала цілодобово. Завдяки самовідданості селян вдалося зберегти і вивезти сотні тонн зерна, м'яса, сала та інших продуктів сільського господарства. Попри всі труднощі, основні матеріальні цінності й кадри робітників Дніпропетровщини було збережено.

У жовтні 1941 р. Дніпропетровщина повністю була окупована німецько-фашистськими загарбниками. Дніпропетровськ та більшу частину території області захопила перша танкова група під командуванням генерала Е. фон Клейста. Спочатку область входила до прифронтової зони й підпорядковувалася військовій адміністрації, але з відсуненням лінії фронту далі на схід вона увійшла до складу рейхкомісаріату України і з 15 листопада 1941 р. тут було встановлено цивільні управління.

Рейхкомісаріат Україна складався з шести генеральних округів - генерал-бецирків, серед яких „Дніпропетровськ", що охоплював Дніпропетровську і частково Запорізьку області. Площа цього генерал - бецирку становила майже 52,4 тисячі кв.км із населенням понад 2,37 тисячі осіб. Генеральний округ поділявся на крайзгебіти, тобто округи, до яких входили райони. Генерал-бецирк «Дніпропетровськ » складався з 16 округів. Водночас, у рейхкомісаріаті Україна було 5 крайзгебітів „міського типу", два з яких віносилися до генерального округу Дніпропетровськ. Це Кривий Рігта, власне, Дніпропетровськ. Управління здійснювали генеральний комісаріат, окружні гебітскомісаріати,штадткомісаріати (у великих містах) та ортскомісаріати (у невеликих містечках). Персонал цих органів був німецьким, окрім нижчих посад. Генералкомісаром був Публіг, штадтскомісаром Дніпропетровська - Клостерман, Кривого Рогу – спочатку Дюпон, а пізніше - Фаубель. Генеральний та гебітскомісаріати передбачали такі відділи такі відділи -господарчий, заготівель і постачання, особового складу, житловий, харчування, культурної політики, науки і мистецтва, медичний, фінансовий, праці тощо.

Поряд із німецьким окупаційним апаратом існували органи місцевого управління - міські, районні, обшинні (громадські) та сільські управи. Очолювали райони начальники райуправ, а громади - бургомістри, в кожному селі призначалися старости.

Українська міська управа Дніпропетровська організувалася у вересні 1941 року і складалася з 35 відділів, управлінь і команд, в яких працювало 493 службовці. Очолював управу на посаді голови П.Т. Соколовський, секретарем був призначений Є.Г. Фабер. Структура районних і міських управ складалася з таких відділів: загального управління, поліцейського, транспортною, шкіл і культурних закладів, охорони здоров'я, ветеринарного, фінансового, будівельного, промислового, пенсійного, постачання і забезпечення робочою силою, пропаганди. Робота сільських управ зводилася до управління територією і забезпечення окупантів продовольством та одягом. Крім того, вони були зобов'язані допомагати німецьким каральним органам у розшуку радянських воїнів, офіцерів, партизанів і тих, хто їм допомагав. Місцева влада всіх рівнів діяла в умовах всебічного контролю та залежності з боку німецьких адміністративних і поліцейських органів.

На території Дніпропетровської області, як і по всій Україні, діяли й інші контролюючі поліцейські та каральні органи, які здійснювали контроль в'язниць і таборів, страти людей, упокорення населення, придушення руху опору, виявлення євреїв та інших „расово чужих осіб”, розслідування злочинів, встановлення та контроль цін, накладання штрафів і стягнень, закриття підприємств, слідкували за рухом населення та його обліком. Серед них айнзацгрупи (оперативні групи) поліції безпеки і СД, розвідвідділи абверу (військова розвідка та контррозвідка), охоронна поліція, комендатури, жандармерія тощо. Була створена також українська допоміжна поліція, яка комплектувалася з числа добровольців для несення служби і підтримки внутрішнього порядку. У Дніпропетровську в поліціанти приймали бажаних з числа українського населення віком від 17 до 35 років

по вулиці Жуковського, 35, де був розміщений їхній батальйон. Придатком каральних органів була система окупаційного законодавства і судочинства, основою якої були суди.

Окупаційний режим певною мірою залежав від ставлення до місцевого населення вищого військового командування гітлерівської армії в тому чи іншому регіоні. У районах, де діяли війська на чолі з нацистами-фанатиками, такими, приміром, як Ф. Шернер чи В. фон Райхенау, окупаційний режим був найбільш жорстоким. Воєначальники Е. фон Манштейн та Г. фон Рундштедт, хоча відкрито не протистояли частинам СС у каральних акціях, але й не підтримували їх. Були й такі, хто не лише забороняв формуванням СС проводити карні заходи, а й засуджував їх. Серед них - Е. фон Клейст, В. фон Лееб. Наприклад, Е. фон Клейс у вересні 1942 р. зауважував: «Цей неозорий простір пригнічує мене. А ці численні людські орди! Якщо ми не перетянемо їх на свій бік, то загинемо»

Німці зневажливо ставилися до місцевого населення, залякували його. За антифашистські дії окремих осіб карали цілі населені пункти, страчували мирне населення, яке не мало до руху опору ніякого відношення. Окрім цього, широко застосовувалася система заручництва, коли до відповідальності притягали все населення не лише за дії окремих осіб, а й за бездіяльність.

Всього у Дніпропетровській області німецько-фашистськими загарбниками було знищено 78 118 осіб цивільного населення, а у самому Дніпропетровську - майже 60 тисяч мирних жителів. Понад 30 тисяч солдатів і офіцерів стали тут жертвами нацистського геноциду, а в цілому на території Дніпропетровщини під час окупації загинуло 37 185 військовополонених.

Уроки війни над українцями, як і над іншими народами, нависла реальна загроза знищення. Свою політику геноциду відповідно до зловісного плану „Ост" фашисти здійснювали без жодних пояснень шляхом масових розстрілів, повішання, отруєнь, спалювання.

*Війна – це
не тільки
мужні воїни, а
це ще й
звичайні
жіночки,
підлітки ,
діти, які
залишились в*

*тилу і взяли на свої плечу нелегку
чоловічу роботу, знайшли у своєму
серці сили жити і виживати поряд з
загарбниками, рятувати інших.*

*Гараган Ірина
учениця 9 класу Новоіванівської СЗШ,
член пошукової групи «Пам'ять»*

*Повсякденне життя
жінок і дітей на
Дніпропетровщині
в роки окупації*

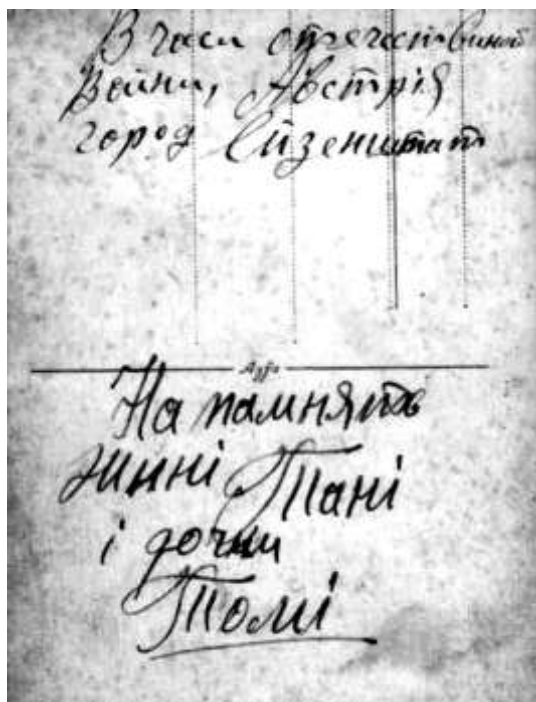

Не горить небокрай тим пекельним
вогнем,
І не грає біда своїм чорним конем, Не
вирують в країні воєнні шторми,
І уже не страшаться народи війни.
Але люди, згадайте, як все це було
Скільки миру у пеклі тому полягло...
Йшла огидна, проклята всіма війна,
Скільки горя і сліз залишила вона.
Материнські слъози гіркі, як полин:
Десь на чужині склав рученьки син,
Батька оплакує в хаті рідня.
І не було жодного дня,
Щоб звістка сумна не прийшла до
села,
Де в кожній оселі нещастям була...
Загоїлись рани, ми встали з колін.
Мої ветерани, низький вам уклін,
За те, що сьогодні буяє життя,
Не зник рід козацький у небуття.
І голову гордо тепер ми тримаєм,
Прожити сто років іще вам бажаєм,
І пам'ятатимем ми повсякчас,
Як врятували від смерті ви нас.

**Замкова Тетяна
Федорівна (15 лютого
1919 р. н.) під час війни
мешкала в селі
Преображенівка з
донькою Тамарою
Коли німці захопили
село то я з своєю
донькою Томою**

сховалася в погрібі, так чинили всі жінки. Німці ж заселяли наші будинки. Вони траплялись різні і злі і добрі. Нам пощастило наш німець

був не жорстокий, допоміг врятуватись, коли фашисти надумали спалити село. Він нас попередив і ми сховались в полі. Чоловік був на війні звістки чекали довго. Оскільки в селі залишились старі люди, жінки і діти, то німці заставляли їх працювати. Мені тоді було двадцять років.

Пам'ятаю, що коли сіли відпочивати і наглядач з їхнього села дідусь – каліка точив сапи, а німець побачив, що він дозволив їм відпочити і побив його за це. Ми налякались і дуже плакали.

Коли наші почали відвойовувати села німці наказали зареєструвати дітей 1942 року інакше всіх розстріляють, тому жінки вдавались до хитрощів і

змінювали рік народження, бо якщо дитина 1941 року народження її розстрілювали.

Кіптіла Катерина (12.10.1929 р.н.) під час війни проживала в с. Новоіванівське Юр'ївського району)

У 1941 році мені було 11 років. В сім'ї нас було сім дітей, тато і мама, найменший братик був ще грудничком.. В перші дні війни тата забрали до війська, а мама залишилась з нами дома.

Було літо , огород посаджений, не голодували.

В 1942 році в село зайшли німці, все грабували забирали птицю, свиней. А нам самим не було чого їсти, їли буряки, ріпу, а часто голодні лягали спати. Найтяжче було зимою, ні одягу, ні їжі та ще й у хаті дуже холодно. Коли зайшли німці до села, вони нас вигнали з хати, а в нашій хаті держали п'яних. Ми жили в маминої сестри в сараї. Коли німці відступали то підірвали нашу хату, половина стояла, а половина повалилась. . Старшу сестру забрали німці в Дніпропетровськ працювати на воєнному заводі, робити снаряди. З ранку і до пізньої ночі працювала, руки всі були в мозолях. А мене так як я ще була мала залишили в селі. Я з сестрою, на два роки старшою від мене допомогала мамі, нянчили менших сестер та братів.

Одного разу зібрали людей, навіть нас малих, щоб рили окопи. Вигнали нас в поле, а тут налетіли радянські самольоти і почали бомбити, ми чудом лишились живі. Потім пішли танки і піхота, визволили село від німців.

В колхозі потрібна була допомога і ми діти пішли допомогати в поле: снопи в'язати, жати, пасти телят. Я працювала в колхозі довго, поки з війни не повернулись мужики.

До війни ми з чоловіком Чернецьким Дмитром жили в с. Новогригорівка. Коли почалася війна нам ніхто нічого не сказав. Пам'ятаю прийшов чоловік додому з роботи, він ще й комуністом був, і давай газети по хаті шукать.

Я питаю: « що трапилось?» А він каже : «Нікому не кажи: війна почалась!»

Потім вночі і ще активісти – комуністи йшли чергувати по селу.

На фронт почали зразу забирають і всіх. Чоловіка мого зразу не брали, бо він був механіком, а треба було хліб збирать. Йому так і сказали: «Бери або свою жінку в помічники, або чужу, а хліб треба врятувати.» Так ми вдвох і збирали зерно. А потім його визвали в Юр'івку і він не вернувся. Я пішла в кантору проситись їхати додому на Вербське. Хоча мені там і сказали, що чоловік ще приїде додому, я боялась і поїхала. А навечір приїхав чоловік дуже засмучений, бо вже знав, що іде на фронт. А тоді поїхав в совхоз «Комсомолец»(там їх частина стояла) і більше додому не приїхав. Листів довго не було і я нічого про нього не знала. І почав писати лише тоді, коли наші почали наступать. Спочатку написав в район, бо мене шукав: думав, що все розгромили. У своєму першому листі написав, що тільки видалась змога листа відіслать, як німці почали наступать, і так було декілька разів: то наші наступали, то німці. Коли наші відступили у нас за селом в скирді ранені красно армійці остались. Були такі, що і кишки видно було.

Баби наносили в школу одіял, перенесли ранених. Біля них Мовчанка була, а ми їсти їм носили. У селі німців тоді ще не було. Так нам староста Мурашко (він був місцевий і язык місцевий знав) поїхав у Юрівку і все німцям розказав. Дали команду і приїхали бригадою німці і сказали, що повезуть наших в лазарет, а хто може іти, ідїть зі школи (23 чоловіки) своїм ходом. Вони і пішли за школу 9 думали правдв), їх порозстрілювали. Їм сказали : «Хоч лягайте, хоч повертайтесь обличчям.» Вони полягали і

їх порозстрілювали.

А один остався солдат живий у полі і прийшов у село, де дві жінки жили, вони не відкришили, а послали до сусідів, де чоловік був. Він спочатку боявся, бо німці розстрілювали, а потім взяв, обігрів, в соломі заховав солдата, а собаки почули: він злякався і сам пішов.

А тих 23 чоловіки поховали за селом. Вкопали яму, поклали рядно, потім їх, а зверху ще одне рядно, і закопали. Тепер на цьому місці братська могила. А там де ранених розстрілювали, довго ще трава не росла, бо було багато крові.

А у нас у дворі був офіцер. Німці самі вибирали хати, де будуть, де їм подобається.

А у нашому селі Сербському ще задовго до війни поселились 23 сім'ї німецькі. Десь з під границі їх перевезли. Були дуже роботящі, дружні люди. І в одній сім'ї була дівчина Гільза. Їм ніде було діватись і вона прийшла з дитиною до нас на квартиру жити.

А з Комсомолу пригнали до нас у двір 40 п'яних. Їх по сараях розмістили, я їм воду у дірку подавала. Жалко мені тих солдат. Я і кажу Гільді: «Виручи цих п'яних, скажи офіцеру, що не має серед них партизанів, а тільки наші люди місцеві.» Вона так і зробила. Пішла до офіцера поздоровкалась по – німецькі. Він з нею розговорився, а вона сказала, що знає цих людей п'яних, постройли їх по чотири чоловіки в шеренгу. А Гільза іде повз них і каже:»Не ма серед них партизанів, я цих людей знаю, тут тільки наші жителі» Так їх і відпустили.

А в Комсомольці було так, що вивели всіх мужиків постріляли і в Будньому так само.

А ще була така історія. Мій брат двоюрідний Юхим із жінкою поїхали в степ по соломі. Під'їхали, бачать скирта розкидана. Юхим пішов подивитись, а там два солдати (в той час партизани рельси часто зривали, щоб людей в Германію не вивозили). Вони йому кажуть: «Іди і забудь, що нас бачив». Він так і зробив. А його жінка взяла і німцям

заявила, бо тоді за це премію давали: то муку, то цукор.

Німці послали в Павлоград за пушкою, а самі почали з автоматів стрілять в скирду. Вона загорілась, дим пішов, ці солдати і втекли на Чорний хутір, бо їх за димом не видно було. Через неділю наші вступили. Приїхали на таких малих конях. А батько побачив та каже: «Ну все, пропали ми. Німці на машинах та мотоциклах воюють, а наші на ішаках». Потім наші відійшли, а ми почули, що вони жінку шукали, яка наших видала, а вона ж з німцями евакуювалась. А пізніше все рівно наші її знайшли і в погріб посадили.

Тут знову німці ввійшли в село. Беруть якогось нашого зсела, він по хатах їх веде, ми двері откриваємо, а вони постіль требують. Німці і їжу крали. Ми собі щось наваримо, а вони заберуть і поїдять. Нашу пшеницю своїм коням вигодували, вони в них великі були, ми їх з трудом в сарай запхали. Одіяла покрали, відра.

А як випав сніг, Мовчани зарізали свиню і склали її в мішок і кинули прямо в сніг. А німці на машині заїжджали в двір та наїхали прямо на те м'ясо, загрузли. Так ті Мовчани злякалися,, думали, що постріляють.

Наші теж крали. Тільки зайдуть у село, шукають старосту, де живе. Питають у батька мого, а він не каже. Вони сердяться потім таки нашли старосту. Вивели на городи розстрілювати. А баби побачили, вибігли його захищать, бо він нічого поганого не зробив. Так і спасли. А то ще узнали, що мені патіфон подарила жінка мого двоюрідного брата, що наших видала. Посилають по мене раз і другий, а я не йду, боюся. А капітан наш злющий. Я тоді набралась сміливості, пішла до нього і кажу : «Що ж це таке. Німці були лякали, наші лякають. У мене чоловік, брат воюють, заберіть цей патіфон і грайте на ньому.» Так він від мене і одстав.

Коли знову німці прийшли і стали у нашої сусідки . Почали бриться, а в них дзеркала немає. Посилають до нас. А я їм і дала таке маленьке дзеркальце . А в тому дзеркальці була фотографія Вані нашого з

комсомольським значком. Німець ружо взяв і як вистреле і кричить, чий комсомолец. Ми полякались і давай розказувать, що то значок Червоного хреста. Вони тоді забрали тефот, щоб послати додому в Германію і показать які тут хлопці живуть.

Курей тоді у нас покрали. А теля прямо за дверима у сінях обідрали і забрали.

Тут прийшли указанія наших в Германію забирають. По селу німці ходять, намічають, кого вивозить. Беруть тільки молодих дівчат, хлопців, а якщо жонатих, то щоб дітей не було. Нашого Ваню намітили і сестру дівчини Наді, з якою він зустрічався. Так Надя помінялась з нею, щоб удвох з Іваном їхати ,бо любила його дуже. Правда потім і сестру її забрали. Ми їм в дорогу їсти давали. А тоді Женю нашу намітили. Я їй сказала, щоб вона тікала. Староста сказав, щоб батько одвів корову за неї, а як же ми без корови.

Тоді я пішла в управу, а туди чиновника нового прислали і пожалувалась на старосту за корову. Він нам поміг і до нас не приходили більше за корову. Так ми корову і спасли, бо це ж годувальниця була, ми нею і сіяли і орали. А Ольгу нашу не брали в Германію, бо в неї чоловік німець був за національністю.

А тоді вже наші почали наступати. Чоловік пісьма почав писати. Два рази наївить з фронту гроші висилав по триста рублів. А брат Коля безвісти пропав на фронті.

*Війна – це
нестерпна
туга за
Батьківщиною,
коли ти мушиш
працювати у
ненависній
тобі державі,
на людей чиї*

*солдати там, у тебе вдома, вбивають
та знищують все.*

*Калініч Маргарита
учениця 9 класу Новоіванівської СЗШ,
член пошукової групи «Пам'ять»*

*Війна – це
втрачене
дитинство
та юність,
це страх не
залишитись
в живих і
водночас
велика сила
духу, адже*

*не дивлячись на все це вони жили і
приближали перемогу.*

*Калініч Максим
учен 7 класу Новоіванівської СЗШ,
член пошукової групи «Пам'ять»*

Примусові роботи і рабська праця наших земляків – остербайтерів в Німеччині під час Другої світової війни

Окупаційна політика фашистських держав була детально розроблена водночас з планами ведення війни. Про злочинні плани загарбників щодо народів Східної Європи переконливо свідчить так званий план “Ост” . Він розроблявся під керівництвом Гітлера, Гімmlера, Розенберга та інших нацистських діячів . Хоча його розробка не була остаточно завершена і він у повному обсязі так і не був затверджений , ідеї, покладені в його основу , активно впроваджувалися на окупованій території. За цим планом , зокрема , передбачалося :

- часткове онімечення місцевого населення;
- заселення окупованих земель;
- масова депортація, у тому числі українців, до Сибіру;
- фізичне знищення слов'янських народів.

Розчленування України стало однією зі складових політики “нового порядку”, метою якої було створення українських земель на життєвий простір для арійської раси. Українські землі ,як найбільш родючі, мали стати джерелом постачання продукції та сировини для “ нової Європи”. Народи, які населяли окуповані території, підлягали знищенню або виселенню. Та частина, що виживе, перетворювалась на рабів. По завершенню війни передбачались пересилити на українські землі 8 млн. німецьких колоністів.

У вересні 1941р. Гітлер призначив на посаду рейхскомісара України “випробуваного бійця” націонал – соціалістичної партії Еріка Коха.

На територіях, окупованих нацистами, знищено мільйони мирних жителів, виявлено майже триста місць масового знищення населення, 180 концтаборів, понад 350 гетто. Щоб запобігти руху Опору, німці запровадили систему колективної відповідальності за акт терору чи саботажу. Розстрілу підлягали 50 % євреїв і 50 % українців, росіян та інших національностей від загальної кількості заручників. Найбільшими місцями загибелі мирних жителів – євреїв, українців, росіян, були Бабин Яр у Києві (понад 150 тис.),

Дробицький Яр у Харкові (30 тис.), Доманівка і Богданівка на Одещині(понад 50 тис.).

Засобом винищення мирного населення мав стати голодомор. Є свідчення, що в листопаді 1941р. в Східній Пруссії Гітлер провів нараду з найвищими чинами СС, на якій було прийнято рішення про штучне створення голоду в Україні.

Крім масових знищень окупанти проводили й ідеологічну обробку населення, мета якої – нейтралізувати наслідки ідеологічної діяльності сталінського режиму, підірвати волю до опору, пробудити ниці почуття, розпалити національну ворожнечу. Окупанти видавали 190 газет загальним тиражем 1млн. примірників, діяли радіостанції, кіномережа, виставки різної тематики.

Жорстокість, зневага до українців та людей інших національностей, як до людей вищого гатунку, були головними рисами німецької системи управління. Військовим чинам, навіть нижчим, надавалося право розстрілу без суду і слідства. Увесь час окупація в містах і селах діяла комендантська година. За її порушення мирних жителів розстрілювали на місці. Магазини, ресторани, перукарні обслуговували тільки окупантів. Населенню міста заборонялося користуватися залізничними і комунальними послугами.

Серед інших заходів окупаційної влади була примусова мобілізація робочої сили до Німеччини. З України до Німеччини за роки війни було вивезено 2 402 234 особи, або майже 80 % від загальної кількості депортованих із СРСР. Доля жителів Дніпропетровщини складала 176 303 особи, а міста Дніпропетровська - 75 тисяч осіб.

Умови життя більшості оstarбайтерів були нестерпними, за винятком окремих випадків. Мінімальна норма харчування і фізичне виснаження від надмірної праці спричиняли поширення хвороб і високий рівень смертності.

Жительниця села Новоіванівського.

Нестена Феодосія Іванівна згадує: в Німеччину ми їхали на розбитому вагоні під наглядом німця, який тримав в руках зброю. Всього нас їхало 72 чоловіка. Їдучи туди, ми ридали за матерями, а німець, який сидів біля нас, заставляв співати пісні. Приїхавши до Німеччини, всі ми, 72 душі, поселилися в одній кімнаті, де стояли двоярусні дерев'яні ліжка.

Працювали ми на залізниці: чоловіки клали шпали, а ми допомагали їм їх носити. Жінки одягнені були в бумажняні сорочки та юбки, а чоловіки в бумажняні сорочки та штани. Ходили в дерев'яному взутті. Взимку цей одяг зовсім не зігрівав. І тому люди вктувалися у одіяла, якими вкривалися вночі і так працювали. Дуже важко було виживати. Годували однією картоплиною в день та ще давали маленький шматочок хліба. Дівчата та жінки при такій поганій їжі ще старалися відкласти шматочок для чоловіків, бо вони працювали дуже важко і швидко втрачали сили. Одна із дівчат працювала у їдальні. Там у підлозі була дірка, в яку просовували мішечок, і коли чистили картоплю чи буряк, то туди намагалися накидати лушпиння, шматки картоплі, чи взагалі щось їстівне. Коли надходив час, який відводився на їжу, всі дружно йшли до тієї їдальні, витягували мішок, ішли до печі і жарили все, що там було у мішку. Таким чином удавалося вижити. У суботу до їжі додавали маленький шматок масла, а в неділю не годували зовсім.

Коцаренко Катерина Григорівна, жителька села Сокільське,

шістнадцятирічною дівчиною потрапила до Германії в роки Другої світової війни на примусові роботи.

12 листопада 1942 року в сільську раду надійшов наказ, що необхідно набрати певну кількість молодих людей. Того ж дня зібрали всю молодь, яка залишилася в селі, (багато людей пішли на фронт), на збори і зачитали прізвища. Серед зачитаних імен пролунало й ім'я Катерини Григорівни. Також сказали, що при собі слід мати теплий одяг та їжу, приблизно на 7-8 днів, іншої інформації не повідомлялося.

Вранці 1942 року їх посадили на підводи і повезли. Привезли на станцію села Варварівка. Там вже були такі ж самі молоді люди, яких зібрали з інших сіл Юріївського району. Усіх їх під наглядом німецьких військових заштовхали в товарні вагони. 13 листопада 1942 року о 21.00 потяг відійшов від станції. У вагоні, де була Катерина Григорівна, було більше 60 чоловік. Першу зупинку зробили на станції Павлоград, там ще підчепили два вагони з майбутніми остарбайтерами, далі по дорозі підчепляли ще вагони. Їхали майже два дні до Львова.

У Львові їх пошикували у шеренги й дозволили поїсти. Ешелони з людьми ще й ще прибували з різних кутків України. Потім їх знову заганяли в вагони й везли далі, до Німеччини. Ешелон, в якому була Катерина Григорівна відійшов зі Львова о 16.00 15 листопада 1942 року. Їхали 7 днів. 22 листопада 1942 року їм повідомили, що вони прибули до місця призначення.

Пошикували в колони й під наглядом поліцаїв їх повезли до лікарні. Після обстеження в лікарні Катерина Григорівна й ще двоє дівчат потрапили по розділенню на порохову фабрику.

Наступного ранку після приїзду почалися важкі будні. Праця на порохівій фабриці була дуже тяжкою, працювали по 8 годин в день, в три зміни без перерв і вихідних, без свят, а в заміну отримували варений буряк та баланду, яку називали їжею.

До фабрики щодня проходили по чотири кілометри в одну сторону,

працювали без перерв по 8 годин і поверталися назад. Ходили колонами, люди виснаженими падали, тому що після тяжкої праці ноги відмовлялися нести, і ці люди замість допомоги отримували ногою по ребрах від поліцаїв. За непокору військовим, людей били, відправляли до концтаборів, або навіть розстрілювали.

Пробула Катерина Григорівна в Німеччині, на примусових роботах, майже три роки. 15 травня 1945 року було звільнення американськими військами, але багато людей до цього часу не дожили, не витримали тортур, тяжкої праці та голодного поневоленого життя.

20 листопада 1945 року Катерина Григорівна повернулася додому, але вдома вона так і не побачила багатьох друзів, з якими провела дитячі роки, багатьох з них забрала війна.

Зараз ми святкуємо 65-ту річницю перемоги у II Світовій війні. 65 років - велика дата, але слід війни помітний і у наші дні.

У найдраматичніші періоди своєї історії людство намагалось знайти єдино правильний вихід із ситуації, що склалась. Початок XX століття приніс людям чимало страждань і розчарувань: економічні кризи, жорстокі повстання та революції і, нарешті, світова війна. Демократія, на яку покладалося скільки надій, не спромоглася убезпечити народи від небачених руйнувань і багатомільйонних жертв. Перед тими, хто ще вчора беззастережно вірив у демократизм, міжнародне право та недоторканість особи та майна, постали запитання, на які не знаходилися відповіді: чому так сталося, хто винен, як уникнути подібних катастроф у майбутньому?

І поки інтелектуали та політики розробляли рецепти повоєнного влаштування світу й безуспішно намагалися пропонувати їх народам, владу захоплювали ті, хто давав прості зрозумілі відповіді та обіцяли заманливі перспективи. З цього жорстокого часу виросла небачена тоді протилежність демократії – тоталітаризм.

Як відомо, у демократичному суспільстві обмеження прав людини застосовують лише до злочинців і душевно хворих. При тоталітаризмі зникає

сама різниця між злочином і невинуватістю. Тоталітаризм карає людину незалежно від того, чи винувата вона насправді. Тотальна несвобода на тлі суцільних життєвих обмежень могла бути замінена лише одним – в'язницею, рабством або стратою. Уникнення їх повинно було створювати в людей ілюзію “щастя”. Людина, над якою було занесено меч тоталітарного “правосуддя”, відчувала, що її хтось за щось (хоч вона й не відала, за що саме) карає. При цьому звинувачення, як правило, не пред’являлося. Відтак із свідомості та з реального життя зникало відчуття різниці між Добром і Злом. Запровадивши всезагальну карність і переслідування, тоталітаризм “скасував” ті моральні цінності, які, власне, роблять людину Людиною.

*Війна — це
героїзм і
мужність.*

*Піднятися і йти
в атаку під
зливою куль
зможє не кожен,
а наші прадіди
знайшли в собі
сили і сміливість*

це робити, ще зовсім юними.

*Мало хто з моїх сучасників, однолітків
зараз на це здатний. Я захоплююсь і
схиляю голову перед цим життєвим
подвигом.*

*Кравченко Віталій
учень 8 класу Новоіванівської СЗШ,
член пошукової групи «Пам'ять»*

*Війна для мене –
це мій прадід, з
яким я ніколи не
бачилась, а лише
чула розповіді
про те як він
воював і про
осколки , які він
носив близько
біля серця і вони
могли зрушитись*

в будь – яку хвилину та вбити його.

*Завдяки своєму прадіду Тагану Миколі
Федотовичу і всім іншим воїнам -
визволителям я живу на цьому світ і радію
кожному дню.*

*Войтанішек Дарина
учениця 8 класу Новоіванівської СЗШ,
член пошукової групи «Пам'ять»*

Герої фронту і тилу їх вклад у визволення рідного краю

Земляний Андрій Кирилович

Земляний Андрій Кирилович

народився 20 червня 1924 року Чорноглазово в сім'ї Земляного Кирила і Марії. Сім'я багатодітна: Даша, Полікарій, Віктор, Наташа, .

Ходив до школи в селі Новочорноглазово. На початку війни вчителів забрали на фронт і школу закрили.

В 1942 році копав окопи під Павлоградом. Потім працював на заводі по виготовленню снарядів в м. Дніпропетровську.

Потім перевели в Саратов, де працював на хлібозаводі пакувальником хліба, призначеного для фронту.

З Саратова пішов на фронт 4.02.1942 року.

Демобілізувався 30 грудня 1946 року.

Служив в артилерійському полку з 28 червня 1943 року

В мінометному полку з 1943 по 1946 роки.

Отримав тяжке поранення ока 06.09.1944 року.

Нагороджений медалями “За відвагу”, “За перемогу над Німеччиною”, “За перемогу над Японією”.

Війну закінчив в Японії.

Після війни працював в колгоспі “Дружба” на фермі 25 років.

Одружився на Джурі Ользі Андріївні в 1948 році.

Має трьох доньок, 3 онуків, 5 правнуків.

Андрій Кирилович помер 28 грудня 2002 року.

Литвин
Степан Павлович

Литвин Степан Павлович

народився в Харківській області Водолужського району в с. Новоселівка в сім'ї селян 9 січня 1926 року.

В 1927 році переїхали з сім'єю в с. Улянівське.

Батько працював столяром, а мати на різноробочою. Разом росли троє дітей: Степан, також брат 1927 року народження і сестра 1938 року народження, яка проживає в м. Дніпропетровську.

Закінчив 7 класів Олексіївської школи.

Пішов на фронт в 1943 році добровольцем. Для того, щоб потрапити на фронт, а йому не вистачало тоді років, приписав собі два роки. 7 місяців навчався в мінометному батальйоні в Дніпропетровську.

В 1944 році відправили на II прибалтійський фронт мінометником. Поранило в Латвії в м. Митава поблизу Риги: відірвало стопу ноги.

Лікувався в ризькому госпіталі, звідки санітарним поїздом його перевезли в Кіровську область. Лікувався протягом 1 року і 1 місяця. Переніс три операції.

Додому приїхав в березні 1946 року, де влаштувався працювати комірником в колгоспі "Дружба", а потім в конторі помічником бухгалтера і бухгалтером.

Одружився в 1948 році. Має сина Олександра та двох

онуків і правнука.

Нагороджений орденом “Вітчизняної війни”, медаллю “За відвагу”.

Любив музику. Грав в струнному оркестрі на гітарі, мандоліні, балалайці, акордеоні. Після війни малював картини

1946 рік

Замковий Андрій Степанович
(справа)

Замковий Андрій Степанович народився 13 грудня 1913 року в с. Преображенівське.

Закінчив лікнеп — школа для малограмотних.

В село Новоіванівське переїхав в 1933 року. Працював учнем механізатора.

В 1936 році призвали в ряди Радянської Армії. Служив у Владивостоці.

В 1941 році пішов на фронт. Бойовий шлях пройшов від Одеси до Дунаю, від Дунаю до Сталінграда, від Сталінграда до Криму. Потім Румунія, Болгарія, Югославія, Угорщина. Закінчив війну в Берліні. Є нагороди: медаль за оборону і за бойові заслуги.

**Майборода
Іван Іванович**

Майборода Іван Іванович

народився в с. Олексіївка

Дніпропетровської області

в 1921 році 17 вересня.

В 19 років пішов в армію.

Спочатку служив в

Чернівцях, потім – в м. Проскурові (Хмельницький), потім – в м. Кам'янець-Подільський, де його й застала війна. Перед початком війни встиг закінчити полкову школу зв'язку.

Бойовий шлях Івана Івановича почався з того, що йому довелося “ловити” літаки: він працював на стероскопі, який брав ціль за 50 км від місця. З'ясувавши координати літака, Іван Іванович передавав їх стрілкам.

Воював Іван Іванович в 20-й Гвардійській Криворізькій

Червонопрапорній ордена Суворова стрілецькій дивізії 57 Армії.

Армійський воєнний шлях почав з Калуги. За 5 років війни пройшов Україну, Молдавію, Румунію, Болгарію, Югославію, Угорщину. Перемогу зустрів в Австрії в місті Грау.

Брав участь у звільненні м. Новомосковська (25 вересня 1943 року), м. Кривий Ріг (23 лютого 1944 року).

Нагороджений 2 орденами “За Бойові заслуги”, орденом “Червоної Зірки”, медаллю “За Перемогу”.

За роки війни не мав жодного поранення.

Після закінчення війни повернувся в рідне село. Працював комірником, а з 1948 по 1951 роки –обліковцем на тракторній бригаді. З 1954 року призначається бригадиром тракторної бригади, ким і пропрацював до пенсії.

Кожен рік 23 лютого збираються ветерани Великої Вітчизняної війни 20-й Гвардійської Криворізької Червонопрапорної ордена Суворова стрілецької дивізії 57 Армії, щоб вшанувати пам'ять загиблих товаришів.

Із спогадів Майбороди Івана Івановича .

Це сталося в березні 1944 року в Софіївському районі під хутором Підвисокий, де стояла в обороні наша 20-а Гвардійська Криворізька Червонопрапорна ордена Суворова стрілецька дивізія. В пункт спостереження необхідно було поставити зв'язківця. Визвався піти сам. Німці пострілювали все ближче і ближче, пошкодили телефонний

кабель. Я вирішив дістатись до пошкодженого кабелю і владнати пошкодження. Повертаючись назад, метрів за 15 від зв'язківця, розірвався снаряд. Мене кинуло в окоп і оглушило. Коли отямився, то помітив, що ліве "вухо" шапки і лівий погон були повністю вирвані осколком снаряда. Відтоді я повірив, що, мабуть, "народився в сорочці".

**Гараган
Архип Андрійович**

Гараган Архип Андрійович народився 15 квітня 1915 року в с. Чорнявщина Павлоградського району Дніпропетровської області в сім'ї колгоспника, яка мала п'ятеро дітей.

Переїхали в с. Улянівське.

З 1930 року працює в колгоспі, спочатку різноробочим, а потім механізатором.

25 липня 1941 року призвали до армії. Служив в авіаполку, спочатку шофером, а потім авіамеханіком і техніком літаків з поршневими двигунами.

Пройшов всю війну. За оборону Кавказу був нагороджений медаллю “За оборону Кавказу”.

Війну закінчив сержантом і повернувся додому в 1946 році.

9 травня 1945 року нагороджений медаллю “За перемогу над Німеччиною в Великій вітчизняній війні 1941-1945 рр”

В 1938 році одружився з Галиною Іванівною. Має 3 онуки і 4 правнуки.

Архип Андрійович нагороджений орденом “Вітчизняної війни II степені”, ювілейними медалями. За довгу та добросовісну працю після війни в колгоспі “Дружба” нагороджений медаллю “Ветеран праці”.

Архип Андрійович помер 5.12.2002 року.

*Війна – то чорна
хмара, що крилами
горя накрила кожну
родину; це чаша
переповнена гіркими
сльзьми та кров'ю
близьких, рідних.*

*У кожному місті, в
кожному селі
стоять обеліски
солдатам, які не*

*шкодуючи свого життя, захищали рідну
землю. Їх імена не повинні кануть безвісти .
Ми пам'ятаємо своїх героїв і вдячні їм за їх
безсмертний подвиг.*

Пруднікова Анна

учениця 9 класу Новоіванівської СЗШ,

член пошукової групи «Пам'ять»

Пам'ятники героям визволителям на території рідного краю

Тут обелісків – ціла рота
Стрижі над кручею стрижуть.
Високі цвинтарні ворота
Високу тишу стережуть.
Звання, і прізвища, і дати.
Печалі бронзове лиття.
Лежать наморені солдати
А не проживши й вік, життя!
Хтось, може, винен перед ними.
Хтось, може, щось колись
забув.
Хтось, може, зорями сумними
У снах юнацьких не побув.
Хтось, може, має якусь
звістку,
Якісь неказані слова...
Тут на одному обеліску
Є навіть пошта польова.

Л. Костенко

Пам'ятник в с. Сокільське

Паспорт пам'ятки

Великої Вітчизняної війни

Назва пам'ятки Пам'ятник

(монумент воїнам визволителям, пам'ятний знак на місці боїв, місце поховання - братські індивідуальні могили тощо)

Місцезнаходження

с.Новочоноглазівське, Юр'ївський р - н,
Дніпропетровська обл.

(район, смт, селище, вулиця)

З якого матеріалу

споруджено залізобетон

(бетон, гіпс, цегла тощо)

Стан

споруди задовільний

(задовільний, незадовільний)

Ушкодження відсутні

Який орган місцевого

самоврядування несе

відповідальність за

стан пам'ятки Олексіївська сільська
рада

(райдержадміністрація, виконком райміськради)

Мужньо захищали Батьківщину жителі сіл Олексіївка, Новочорноглазівське, Федорівське, Ульяновське.

Пішло на фронт близько 400 жителів, не вернулось близько 130 чоловік.

19 вересня 1943 року загинули Ялоза Антон Никифорович, Земляний Петро Гаврилович.

В 1969 році в пам'ять про загиблих на фронтах Великої Вітчизняної війни односельчан було встановлено пам'ятник "Два воїна зі стягом", виготовлений Харківськими художніми майстернями (масове виробництво).

Скульптура "Два воїна зі стягом" встановлена на чотиригранному постаменті, чотиригранній основі.

Один воїн – в плащ-палатці, без головного убору зі скорботно опущеною головою, в правій руці – пілотка, лівою тримає стяг.

Зображений в повний зріст, другий воїн зігнув праве коліно, обома руками тримається за край стягу для присяги, без головного убору, в плащ-палатці.

На лицьовій грані постаменту вмонтовано 2 меморіальні дошки: верхня з текстом: "Вечная слава воинам-героям, отдавшим свою жизнь за Советскую Родину 1941-1945" і ліпним зображенням ордену Вітчизняної війни, нижня – з ліпним зображенням зірки і текстом : "Слава, Вам храбрые , слава, бесстрашные. Вечную славу поёт Вам народ. Доблестно жившие,

смерть сокрушившие , память о Вас никогда не умрёт”.

На останніх гранях вмонтовані меморіальні дошки з переліком прізвищ, на правій – текст: ”Погибшие воины Советской Армии в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов колхозники-односельчане колхоза “Дружба”

Алексеевского
сельсовета,
Павлоградського району
Днепропетровской
области” і 37 прізвищ
жителів сіл
Новочорноглазово,
Федорівське, на лівій –
46 прізвищ жителів села
Олексіївське, на тильній
верхній – 39 прізвищ
жителів сіл Соکیلське,
Ульяновське,
Петровське,
Приорільське, 5 прізвищ
односельчан, загиблих

на фронтах Великої Вітчизняної війни. На пам’ятникові всього 127 прізвищ.

Біля входу на територію пам’ятника встановлена на постаменті стела з ліпним зображенням ордену Вітчизняної війни і текстом :”Вечная память воинам-односельчанам, погибшим за свободу и независимость нашей Родины в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов”.

**Братська могила радянських воїнів
і пам'ятний знак в честь
воїнів земляків в с. Новоіванівське**

Паспорт пам'ятки

Великої Вітчизняної війни

Назва пам'ятки Братська могила

(монумент воїнам визволителям, пам'ятний знак на місці боїв, місце поховання - братські індивідуальні могили тощо)

Місцезнаходження с. Новоіванівське,
Юр'ївський р - н, Дніпропетровська обл.

(район, смт, селище, вулиця)

З якого матеріалу

споруджено бетон

(бетон, гіпс, цегла тощо)

Стан

споруди задовільний

(задовільний, незадовільний)

Ушкодження відсутні

Який орган місцевого

самоврядування несе

відповідальність за

стан пам'ятки Новоіванівська сільська
рада

(райдержадміністрація, виконком райміськради)

Розміщена на околиці села
Поховані 20 воїнів 44 Гвардійської стрілкової дивізії 6 армії
південно-західного фронту, які загинули 17-18 вересня 1943 року
при звільненні сіл Новоіванівське і Новотимофіївське від німецько-
фашистських загарбників.

В 1954 році перезаховані. В 1960 на могилі встановлена
залізобетонна скульптура “Воїн з прапором”,

поряд розміщена чавунна дошка з іменами 39 воїнів-земляків, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни

Загальна висота пам'ятника – 5,45 м.

На могилі встановлені три чавунні меморіальні плити.

На плиті у верхній частині могили текст:
“1941-1945. Навек помни:

Куда б ни шел, ни ехал ты, но здесь остановись,
Могиле этой дорогой всем сердцем поклонись.
Кто б ни был ты – рыбак, шахтер, ученый иль пастух –
Навек запомни: здесь лежит твой самый лучший друг.
И для тебя и для меня он сделал все, что мог,
Себя в бою не пожалел, и Родину сберег».

Плита справа увіковічує пам'ять 39 воїнів-земляків. На ній слідує текст: «Вечная память воинам-односельчанам, погибшим за свободу и независимость нашей Родины в Великой Отечественной войне 1941 – 1945 село Новоивановка, к\з «Красноармеец».

Третя меморіальна плита має текст: «Вечная память и слава погибшим воинам Советской Армии в Великой Отечественной войне, освобождавшим территорию совхоза «Красноармеец» в 1943 году Алексеевского сельсовета Павлоградского района Днепропетровской области село Новоивановка» и далі 10 імен похованих воїнів.

Список загиблих воїнів

1. Октинович Петро Степанович
2. Пасько Олексій Павлович
3. Лук'янченко Олексій Павлович
4. Кришталь Степан Остапович
5. Голуб Ігнат Афанасійович
6. Нечипуренко Іван Васильович
7. Притула Афанасій Петрович
8. Костенко Олександр Афанасійович
9. Гончаренко Сидір Григорович
10. Остапенко Петро Степанович
11. Будько Дмитро Дмитрович
12. Приходько Данило Дмитрович
13. Доронько Павло Іванович
14. Герасименко Іван
15. Гаркуша Іван
16. Компанієць Федір
17. Клименко Олександр
18. Гендель Олександр
19. Заболотний Андрій
20. Доденко Макар Афанасійович
21. Кирюхін Григорій Кирилович
22. Юхненко Йосип Микитович
23. Маловік Василь Олексійович
24. Маловік Іван Іванович
25. Волосяк Іван Гордійович
26. Щербак Яків Іванович
27. Іщенко Микола Олексійович
28. Шинкаренко Лука Леонтійович
29. Юний Іван Антонович
30. Кіптілій Іван Іванович
31. Гарбузов Єгор Іванович
32. Дубовик Федір Лук'янович
33. Дубовик Дмитро Лук'янович

ИЗНАЧАЛ ПАМЯТЬ
И СЛАВА ВОИНАМ,
ПОЛУЧИВШИМ В ВЕРХОВНОМ
ОТЕЧЕСТВЕННОМ ВОЙНЕ
18.09.1943 ГОДА

